

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
51- ВО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Г-ЖА НАТАЛИЯ КИСЕЛОВА

1706
Ушис

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 70, ал. 1 от ПОДНС внасяме законопроект за изменение и допълнение на Закона за обявяване на комунистическия режим за престъпен с мотиви към него и предварителна оценка на въздействието, съгласно методологията – приложение към ПОДНС.

Молим, законопроектът да бъде представен за разглеждане и гласуване съгласно установения ред.

ВНОСИТЕЛИ:

Име и подписи на вносителите

Антонис Д. Антонисов
Марина Димитров
Антонис Славов
Игор Иванов
Кристина Петрова
Иванчо Христов + Младен
Кирил Петков Петков
Любен Иванов Иванов
Ивайло Мирев
Здравко Ангелов
Михаил Петков
Светлин Трифонов

Иван Берез
Дачно Василь
Петр Косяк
Юдмила Мильва
Збор Дончанков
Лена Борисовна

ЗАКОН

за изменение и допълнение на Закона за обявяване на комунистическия режим за престъпен

Обн., ДВ, бр. 37 от 05.05.2000г.

§ 1. Създава се чл. 5 със следното съдържание:

„Чл. 5. (1)“ Държавните органи, техните териториални звена, органите на местно самоуправление и местна администрация и публично-правните организации предприемат необходимите действия за привеждане на състоянието на предоставените им за управление институции и територии в съответствие с този закон, като да дължни да премахват от публичните места собствените им или намиращите се в тяхно държане символи, включително лозунги, надписи, знаци, фотоси и всякакви други обекти от комунистическия режим в България за периода от 9 септември 1944 г. до 10 ноември 1989 г. или такива, в негова възхвала, или във възхвала на организациите по чл. 1 и лицата по чл.2.

(2) Лицата по алинея 1 могат да предоставят на определено от Министерството на културата културен институт, произведения на изкуството, в това число скулптури, картини, снимки и други, пресъздаващи идеологията на комунистическия режим в България в периода от 9 септември 1944 г. до 10 ноември 1989 г.“

§ 2. Създава се чл. 6 със следното съдържание

„Чл. 6. (1)“ Не се разрешава поставянето на публични места на символи по смисъла на чл. 5, ал.1 или произведения на изкуството по смисъла на чл. 5, ал 1, невярно пресъздаващи комунистически режим в България в периода 9 септември 1944 г. до 10 ноември 1989г. или възхваляващи дейността, или историята на организации по чл. 1 или лицата по чл. 2.

(2) Поставянето на публични места на символи или произведения на изкуството по ал.1, отразяващи или свързани с комунистически режим в България в периода от 9 септември 1944 г. до 10 ноември 1989 г., историята на организациите по чл. 1 или на лицата по чл. 2 се осъществява при задължително посочване на престъпния характер на режима чрез изписване на текста или поставяне на указателна табела по ал. 4.

(3) Съществуващите символи или произведения на изкуството по ал. 1, които са в нарушение на ал. 1 или ал. 2, подлежат на незабавно

премахване или преместване, в зависимост от вида им, в съответствие с чл. 5.

(4) Когато съществуващите символи или произведения на изкуството по ал. 3 са паметници, чието преместване не може да бъде осъществено незабавно, или представляват паметник – костница, на тях се поставят указателни табели, съдържащи следния текст: „Комунистическият режим в България от 9 септември 1944 г. до 10 ноември 1989 г., довел страната до национална катастрофа, и дейността на Българската комунистическа партия, са обявени за престъпни със закон, приет от 38-ото Народно събрание“.

(5) При установени нарушения по ал. 1 – 4, съответният областен управител предприема незабавни действия за тяхното отстраняване. „

§ 3. Създава се чл. 7 със следното съдържание:

„**Чл. 7.** Министерството на образованието и наука, наред с всички държавни и общински органи и публични организации, имащи отношение към държавната политика в областта на предучилищното и училищното образование, предприемат необходимите действия за привеждане на образователния процес в съответствие с този закон.

§ 4. Създава се чл. 8 със следното съдържание:

Чл. 8. (1) За нарушения по разпоредбите на чл. 5, чл. 6, чл. 7 на длъжностите лица в органите на организациите по чл. 5 и чл. 7 се налага глоба в размер от 500 лв. до 3000 лв. За всяко следващо нарушение, глобата по предходното изречение е в двоен размер.

(2) Наказателното постановление се издава от областния управител по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 5. В тримесечен срок от влизане в сила на този закон, областните управители, органите на държавната и местната власт и публично-правните организации привеждат дейността си в съответствие с неговите изисквания.

§ 6. В Закона за културното наследство (Обн. ДВ. бр.19 от 13 Март 2009г., изм. ДВ. бр.80 от 9 Октомври 2009г., изм. ДВ. бр.92 от 20 Ноември 2009г., изм. ДВ. бр.93 от 24 Ноември 2009г., изм. ДВ. бр.101 от 28 Декември 2010г., изм. ДВ. бр.54 от 15 Юли 2011г., изм. ДВ. бр.15 от 21 Февруари 2012г., изм. ДВ. бр.38 от 18 Май 2012г., изм. ДВ. бр.45 от 15 Юни 2012г., изм. ДВ. бр.77 от 9 Октомври 2012г., изм. и доп. ДВ. бр.82 от 26 Октомври 2012г., изм. ДВ.

бр.15 от 15 Февруари 2013г., изм. ДВ. бр.66 от 26 Юли 2013г., изм. ДВ. бр.98 от 28 Ноември 2014г., изм. и доп. ДВ. бр.16 от 26 Февруари 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.52 от 8 Юли 2016г., доп. ДВ. бр.74 от 20 Септември 2016г., изм. и доп. ДВ. бр.96 от 1 Декември 2017г., изм. ДВ. бр.7 от 19 Януари 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.77 от 18 Септември 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.89 от 26 Октомври 2018г., изм. ДВ. бр.98 от 27 Ноември 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.1 от 3 Януари 2019г., изм. и доп. ДВ. бр.62 от 6 Август 2019г., изм. ДВ. бр.21 от 13 Март 2020г., изм. и доп. ДВ. бр.44 от 13 Май 2020г., изм. ДВ. бр.17 от 26 Февруари 2021г., изм. ДВ. бр.84 от 6 Октомври 2023г., изм. ДВ. бр.70 от 20 Август 2024г) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 4 досегашният текст става ал. 1 и се създава ал. 2 със следното съдържание:

„ (2) Държавната политика по опазване на културното наследство се провежда като се отчита обявяването на комунистическия режим за престъпен, съгласно Закона за обявяване на комунистическия режим в България за престъпен.“

2. В чл. 180 се правят следните изменения и допълнения:

а) създава се нова ал.2:

„ (2) При разкриване и популяризиране на културната и научна дейност на културни ценности, съдържащи елементи на комунистическия режим, се осъществява ясно обозначаване на критичното отношение към дейностите и идеологията на Българската комунистическа партия в периода от 9 септември 1944 г. до 10 ноември 1989 г., съгласно Закона за обявяване на комунистическия режим за престъпен.

б) досегашната ал. 2 става ал. 3.“

ВНОСИТЕЛИ:

Име и подписи на вносителите

Атанас А. Атанасов

Маргин Димитров

Атанас Славов

Урден Швенов

Кристина Пехова

Иванко Христов

Кирил Петков

Анатолий Уваров

Уваров Михаил

Евгений Варафкин

Матвей Тейков

Виктор Трифонов

Уваров Евгений

Васильев Василий

Иван Кочев

Юджиния Иванова

Зорька Романов

Лев Борисов

МОТИВИ

към Законопроекта за изменение и допълнение на Закона за обявяване на комунистическия режим за престъпен.

В Закона за обявяване на комунистическия режим за престъпен е дадена точна квалификация на човеконенавистния характер на режима, тежките поражения, които той е нанесъл върху българското общество и страната ни, и хилядите невинни жертви, избити без съд и присъда или подлагани на нечовешки мъчения в периода от 9 септември 1944 г. до 10 ноември 1989 г.

Същевременно, почти 25 години от влизането на Закона в сила, на различни места в България все още се намират останки, под формата на безсмислени лозунги, предмети, скулптури и т.н., възхваляващи този престъпен режим. Но което е по-лошо, последните въвеждат заблуждение в подрастващото поколение относно истинската същност и репресиите на режима. Абсурдът в някои случаи достига до там деца да идеализират престъпната дейност на дейци на БКП, пряко отговорни за смъртта и страданията на хиляди хора и техните семейства и за разрухата на националната икономика и селско стопанство в края на режима. Предлаганите промени целят предприемане на конкретни действия за завършване процеса на декомунизация на страната и пълното и приобщаване към семейството на демократичните държави. Наред с премахването на остатъчни лозунги и символи, гербови знаци със сърп и чук и т.н. Законът предвижда съхраняването на произведения на изкуството от тази епоха в определен от Министерството на културата културен институт, с цел запазване на историческата памет за епохата.

В сравнителен аспект забрани, скрепени със санкции за поставяне и разпространение на символи, възхваляващи тоталитарните режими, включително и комунистическия, можем да открием в законодателствата на множество европейски държави. В някои от тях тези деяния се характеризират с по-висока обществена опасност и поради това са обявени за престъпления.

Разпоредби с подобен смисъл например се съдържат в правната уредба на Унгария. Според новоприетия за целта на по-успешната евроинтеграция Наказателен кодекс на Унгария всяко лице, което разпространява, употребява пред широката общественост или публично излага свастиката, отличителните знаци ССС (SSS), кръста със стрела, сърпа и чука, петолъчната червена звезда или друг символ, изобразяващ горните, така че да наруши обществения ред и по-конкретно – по този начин да накърни достойнството на жертвите на тоталитарните режими, е виновно за престъпление, наказуемо с лишаване от свобода, доколкото то не е извършило по-тежко престъпление (това е гл. XXXII, раздел 335). Друг пример е немското законодателство. Съгласно Наказателния кодекс на Федерална република Германия, по-специално раздел §86а, е забранено

разпространението и използването на символи на противоконституционни организации. Деянията се наказват с лишаване от свобода до 3 г. или глоба. Символи по смисъла на Кодекса със знамена, отличителни знаци, униформи и техните части, лозунги и форми на поздрав, както дори и тези, които са толкова сходни, че могат да бъдат объркани с тях. Кодексът служи предимно за забрана на фашистки, нацистки, комунистически и ислямски екстремистки символи. По този начин законодателството се противопоставя на действията на граждани, които са склонни да се асоциират със забранени организации, сред които и комунистическата партия на Германия, обявена за екстремистка от Федералния Конституционен съд на държавата през 1956 г.

Подобни на горните забрани се съдържат и в латвийското законодателство, в случаите на провеждане на публични прояви, където е забранено да се пропагандира комунистическата идеология, както и да се ползват, включително и в стилизирана форма, съветски военни облекла и аксесоари, символи и знаци или такива във възхвала на тоталитарните режими. Нарушенията по закона се налагат с предупреждение или глоба. Подобна норма съществува в литовския Кодекс на административните нарушения за деяния, за които също се предвижда глоба.

По аналогичен начин, с предлаганите изменения и допълнения на българския Закон за обявяване на комунистическия режим за престъпен са вменени конкретни отговорности както на органите и лицата, ангажирани в процеса на образование на младото поколение, точно и коректно да отразяват престъпния режим на комунизма в България, така и на областните управители по спазване и прилагане на Закона и отстраняване на констатираните нарушения, включително чрез налагане на глоби.

С оглед характера на символите и произведенията на изкуството на човеконенавистния комунистически режим, изменения следва да бъдат направени и в Закона за културното наследство.

ВНОСИТЕЛИ:

Име и подписи на вносителите

Антанас Н. Антанасев

Маргин Душков

Атанас Славев

Сидан Ушев

Кристина Петкова
Иванчо Иванов

Курян Петров
Люден Уваров

Ивайло Мурчев
Симеон Вонфандлер

Михаил Фрейков

Сенен Трифонов

Иван Белев

Орхидея Орханов

Петър Кочев

Юджина Мамба

Звон Бонанков

Лена Дурисвотс

ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

Елементи на оценката	Аргументация
Основание на законодателната инициатива	<p>В Закона за обявяване на комунистическия режим в България за престъпен са уредени в детайли характеристиките и последиците от комунистическия режим в България от 9 септември 1944 г. до 10 ноември 1989 г., поради което същият е обявен за престъпен. Законодателната инициатива си поставя за цел да регулира обществените отношения, свързани с предприемане на конкретни действия за завършване процеса на декомунизация на страната и окончателно скъсване с всички символи и произведения на изкуството, все още намиращи се на публични места, които носят отпечатъка на този режим. Предложението предвижда и подходящи мерки, насочени към предаването за съхранение на произведенията на изкуството от тази епоха в културен институт, определен от Министерството на културата, с цел запазване на историческата памет за епохата. Това налага необходимостта от промяна на действащата нормативна регулация.</p>
Заинтересовани групи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Всички държавни органи, техните териториални звена, групи органите на местно самоуправление и местна администрация, включително и публично-правните организации; 2. Министерство на образованието и науката; 3. Министерство на културата; 4. Държавата и обществото като цяло.
Анализ на разходи и ползи	<p>Не са необходими икономически, социални и други публични разходи за реализирането на законодателната инициатива, следователно няма и очаквания за значителни или второстепенни такива.</p>
Административна тежест и структурни промени	<p>Не се предвиждат и не са необходими административни промени като закриване, сливане или създаване на нови административни структури.</p>

<p>Въздействие върху нормативната база</p>	<p>Не са необходими непосредствени или последващи промени върху други нормативни актове в резултат от приемането на нормативната законодателната инициатива, извън измененията в Закона за културното наследство, които са направени в Преходните и заключителните разпоредби.</p>
<p>Равно третиране от държавата и балансирано демографско развитие</p>	<p>Предложението не засяга спазването на принципа на равенство, съгласно българското законодателство и за равното третиране от държавата на българите и българските граждани, живеещи извън страната. От него могат да се очакват положителни въздействия по развитие отношение на по-активното приобщаване към държавния и обществено-политически живот в България на тези наши съграждани, които са били принудени или са решили да напуснат страната заради комунистическия режим и последиците от него. Не се очакват въздействия на предложението върху балансираното демографско развитие, включително върху темповете на намаляване на броя на населението, динамиката на миграционните потоци ограничаването на броя на емигриращите българи.</p>

ВНОСИТЕЛИ:

Име и подписи на вносителите

Антонис А. Антонисов

Маргин Димитров

Атанас Славов

Вардан Иванов

Христина Петкова

Иваско Мутаповски

Кирил Петков

Любен Иванов

Ивайло Мирчев
Антоний Димитров

Михаил Тейков
Семён Григориев

Иван Белчев
Васил Василев

Петар Коцев
Зюджалия Машева

ЗВОР БОЖАНКОВ

Менча Бурмисвотска